

СТАНОВИЩЕ

от

проф. д-р Антон Христов Андонов

на

Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор”

Професионално направление (шифър 8.3) „Музикално и танцово
изкуство”, Научна област - 8. Изкуства, докторска програма „Хореография”

Докторант: **Евгения Генчева Михайлова**, докторант към катедра
„Хореография” при Факултет по изкуствата на Югозападен университет
„Неофит Рилски“ гр. Благоевград

Тема: **„Представите на хореографа за красота, реализирани в
балетни и танцови творби през XIX и XX век в Европа”**

Научен ръководител: проф. д. н. Анелия Янева

Становището е изготвено въз основа на Заповед №1026/16.04.2025 г. на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски” – Благоевград, относно утвърждаване състав на научно жури и представени от докторанта дисертационен труд, автореферат, справка за приносите в дисертационния труд, публикации по темата на дисертационния труд, в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ за придобиване на образователна и научна степен „доктор” и научна степен „доктор на науките”.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Дисертационният труд е с обем 165 страници и се състои от увод, изложение в четири глави, заключение, справка за приносите, библиография и приложение. Съдържанието на всяка от главите е разпределено в отделни параграфи, като в края на всяка глава са направени изводи. Основният текст съдържа множество цитати, като доказателствен материал по текста на дисертационния труд. След представената структура, авторката предлага обща характеристика на изследването, в която извежда своя поглед върху актуалността и значимостта на избраната тема, обекта и предмета на изследването, изследователския проблем и теза, преследваната цел с произтичащите от нея задачи, както и методологията на бъдещото научно изследване.

Списъкът на използваните литературни източници се състои от 104 заглавия, от които 73 на кирилица, 31 на латиница и интернет източника.

Автобиографичните данни на докторанта представят информация, свързана с практическия опит на Евгения Михайлова в областта на класическия и фолклорен танц. Завършва основно образование в Държавно хореографско училище, отдел – Класически танци /1989/ и Средно специално образование-специалност Български народни танци в същото училище /1994/. Дипломира се в специалност „Балетно изкуство“, степен – магистър в НАТФИЗ “Кръстьо Сарафов” /2005/, Има и следдипломна квалификация в СУ „Св. Климент Охридски“ по Мениджмънт в областта на културата /2014/. Професионалният опит на артист-балетист и ръководител започва в Ансамбъла на строителните войски към ГУСВ-София /1993 – 2000/, след което в трупата на Нешка Робева – „Нешинъл АРТ“ /2000 – 2001/ и танцовия спектакъл: “Hurrem Sultan” – “ M D F “ Република Турция /2003-2005/. Ръководител е танцови школи в София, както и хореограф в Читалище “ Пробуда-1926 “ – Горна баня, ДТС “Горнобанче” /2000 – 2003/, също и преподавател по

български танци в Районен теоретически лицей “М. П. Губогло” гр. Чадър-Лунга, Република Молдова /2005 – 2007/. Евгения Михайлова е носител на множество **награди** , част от които: **„Златна монета“** 2016 на Съвета на Европейската научна и културна общност, за принос към развитието на българската култура; **"Народен будител 2016"** на Столична община и СУ "Климент Охридски" за високи постижения и значим обществен и професионален принос с будителски дух; **наградата-значка „Златна книга“ 2023** на Съвета на Европейската Научна и културна общност и др

Натрупаният опит като хореограф , преподавател и ръководител през годините ѝ дава възможност да заяви едно сериозно изследване, което намира своето място в научно–теоретичната база на съвременните изследователски тенденции.

Уводът насочва към основата на научната разработка и актуалността на темата за промяната в идеала за красота през вековете, която представлява интересен и многопластов изследователски проблем, обхващащ различни аспекти на културата, социалните норми и индивидуалните възприятия, както и представите на хореографа за красота в балетните творби от XIX и XX век.

Целта конкретизира задачите, представени в теоретичен и приложен аспект. Заявената методологическа рамка, формулирана ясно и прецизно намира израз в следните методи: структурен, сравнително-аналитичен, емпиричен и исторически метод.

В Първа глава „ Красотата като естетическа норма и цел в изкуството от античността до XX век“ е представена информация свързана

с представите за красота и техните модификации през вековете. Разгледани са основни понятия за красотата на човешкото тяло и дух, третиран като естетическо явление и как те се променят през вековете, предвид исторически явления и факти.

Авторката успява да изведе онези полезни за нейното проучване елементи, които водят към разширяване обхвата на знанието за красиво и грозно а именно, че всеки автор търси своя идеал за прекрасно, чрез който ще придобие възможността да открие по-ясно и по-разпознаваемо грозното и низкото, „...
В своето художествено произведение със средствата на съответното изкуство – слово, живопис, музика или танц творецът често съвсем умишлено и нарочно, търсейки въздействащата сила на контраста, противопоставя тези две естетически сфери на възвишеното и на низкото...“

Във втора глава - „Танцът като сакрално изживяване и като светско изкуство. Сакралният танц“ Евгения Михайлова разглежда танца като сакрално изживяване и като светско изкуство. Задълбочено са анализирани промените в представата за движещото се тяло в изобразителното изкуство, в музикално-сценичните жанрове – опера, оперета, мюзикъл. Авторката е поставила акцент върху творецът от съвременния свят, който остава под силно оформящото се влияние на идеалите, завещани от Античността, където са корените на европейската цивилизация, а съответно това дава и облика на съвременната цивилизация. Освен това задълбочено се спира на вдъхновението на съвременния творец в балета, в което са преплетени различни изкуства: атмосферата на музиката, багрите на изобразителното изкуство, динамиката на кинематографията, обединени в единно хармонично цяло с балетния танц. Съществен принос в тази глава са задълбочено

анализираните музикално-сценични произведения на известни творци и направените изводи в претворяване на красотата.

Трета глава - „Представите за красота в балетите от XIX век“,

конкретизира отделни еталонни хореографски образци от времето на Романтизма и втората половина на XX век. като балетите: „Жизел“, „Лебедово езеро“, „Спящата красавица“, „Лешникотрошачката“, където жената е възприемана като красива, неземна, нереална. Проследяват се процесите на развитие на артистичната мисъл на постановчик-хореографите при първоначалните реализации и съвременните редакции съхранени до днес. Освен това се фокусира върху драматургията на конкретното произведение и сцените на вечната борба между добро и зло, което е съществен елемент в изграждането на силата на любовта. Направени са съществени изводи, че хореографските интерпретации на балетни творби от XIX век запазени до днес, не само са изградили облика на класическия балет, но дават безценна информация за разбиранията за красота от епохата на Романтизма. Освен това тези балетни образци спомагат за естетическото възпитание на обществото към проявленията на красотата.

Четвърта глава „Представите за красота в балетите от XX век“,

се акцентира върху балети от втората половина на XX век, в които символът на красивото не е възвишената, недостижима жена, а мъжът, който е достатъчно земен, реален, действащ. Авторката умело анализира и констатира, че през втората половина на XX век, мъжът успешно конкурира жената по емоционалност, душевност, възвишеност. Телата на изпълнителите са лишени от характерната за академичния балет крехкост, безтегловност, нематериалност. В тях се чувства силата на гравитацията и са здраво стъпили на земята. Евгения конкретно изследва и дава за пример за водещите партии в балетите „Жизел“, „Лебедово езеро“, „Спящата красавица“,

„Лешникотрошачката“ реализирани от хореографи, които модифицират не само балетното изкуството, превръщайки го в танцов театър, но и представата за красивото в танца. Анализираните модерни трактовки на класически балетни творби, проследяват промяната и доказват, как грозното може да бъде експонирано на сцената и естетизирано в съдържанието на балетния танц по такъв начин, че да бъде възприемано като красиво. В заключение докторантката достига до извода, че *„.....днес творците от различните изкуства израстват с убеждението, че творят в свят, който изповядва различни от миналото естетически, а и етически стойности“*.

II. ОБОБЩЕНИЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ И ОЦЕНКА НА ПРИНОСИТЕ НА ДОКТОРАНТА

Налице са реални научно-приложни приноси на дисертационното изследване, които са от значение за обогатяване на българската танцова култура. Изследването осъществява успешно своите цели не само в теоретичната проблематика, но и за постигане на приложни резултати. Напълно приемам изложените приноси на труда, които са аналитично представени и достоверно изтъкнати.

Положителна е преценката ми за четирите доклада свързани с дисертационния труд: *1. Представите за красота в балетните версии на „Лебедово езеро“ през XIX и XX век в Европа.*

2. An Aesthetic Standard and Purpose in The Creative Processes from Antiquity to The Modern World.,

3. From Petipa's "The sleeping beauty"(19th century) to Mats Eck's "The sleeping beauty"(20th century) and to Matthew Bourn's "The sleeping beauty"(21st century). Change in models for beauty, drama, music, choreography ,

4. „Представата за прекрасното – като естетическа категория и като хореографски образи“

Авторефератът отговаря на стандартите и точно предава същността на дисертацията.

Разглежданият дисертационен труд има сериозна научно–практическа стойност. Той отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и правилника за неговото прилагане.

III.ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изхождайки от всичко казано по-горе изразявам своята **положителна** оценка за дисертационния труд **„Представите на хореографа за красота, реализирани в балетни и танцови творби през XIX и XX век в Европа“**

и предлагам на уважаемото научно жури да бъде присъдена на **Евгения Генчева Михайлова** образователната и научна степен **„доктор“** в Професионално направление 8.3 „Музикално и танцово изкуство“, докторска програма „Хореография“.

25.05.2025 г.

гр. Пловдив

Изготвил становището:

проф. д-р Антон Андонов

OPINION

by

Prof. Dr. Anton Hristov Andonov

on

Dissertation for the award of the educational and scientific degree "Doctor"

Professional field (code 8.3) "Musical and Dance Art", Scientific field - 8. Arts, doctoral program "Choreography"

Doctoral student: Evgeniya Gencheva Mihaylova, doctoral student at the Department of Choreography at the Faculty of Arts of the Southwestern University "Neofit Rilski" in Blagoevgrad

Topic: "The choreographer's ideas of beauty, realized in ballet and dance works in the 19th and 20th centuries in Europe"

Scientific supervisor: Prof. Dr. Anelia Yaneva

The opinion was prepared on the basis of Order No. 1026/16.04.2025 of the Rector of Southwestern University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad, regarding the approval of the composition of the scientific jury and the dissertation work presented by the doctoral student, abstract, reference to the contributions in the dissertation work, publications on the topic of the dissertation work, in accordance with the requirements of the ZRASRB, PPZRASRB for the acquisition of the educational and scientific degree "doctor" and the scientific degree "doctor of sciences".

I. GENERAL CHARACTERISTICS AND EVALUATION OF THE DISSERTATION THESIS

The dissertation work has a volume of 165 pages and consists of an introduction, an exposition in four chapters, a conclusion, a reference to the contributions, a bibliography and an appendix. The content of each chapter is divided into separate paragraphs, with conclusions drawn at the end of each chapter. The main text contains numerous quotes as evidentiary material on the text of the dissertation work. After the presented structure, the author offers a general characteristic of the study, in which she presents her view on the relevance and significance of the chosen topic, the object and subject of the study, the research problem and thesis, the pursued goal with the tasks arising from it, as well as the methodology of the future scientific research.

The list of literary sources used consists of 104 titles, of which 73 in Cyrillic, 31 in Latin and Internet sources.

The autobiographical data of the doctoral student present information related to the practical experience of Evgeniya Mihaylova in the field of classical and folk dance. She completed

primary education at the State Choreographic School, Department - Classical Dances /1989/ and Secondary Special Education - specialty Bulgarian Folk Dances at the same school /1994/. He graduated in the specialty "Ballet Art", degree - Master's degree at the National Academy of Dramatic Arts "Krastyo Sarafov" /2005/, He also has a postgraduate qualification at the Sofia University "St. Kliment Ohridski" in Management in the field of culture /2014/. His professional experience as a ballet artist and director began in the Ensemble of the Construction Troops at the GUSV-Sofia /1993 - 2000/, then in the troupe of Neshka Robeva - "National ART" /2000 - 2001/ and the dance performance: "Hurrem Sultan" - " M D F " Republic of Turkey /2003-2005/. She is the head of dance schools in Sofia, as well as a choreographer at the Community Center "Probuda-1926" – Gorna Banya, DTS "Gornobanche" /2000 – 2003/, also a teacher of Bulgarian dances at the Regional Theoretical Lyceum "M. P. Guboglo" in Chadar-Lunga, Republic of Moldova /2005 – 2007/. Evgeniya Mihaylova is the winner of numerous awards, some of which are: "Golden Coin" 2016 of the Council of the European Scientific and Cultural Community, for contribution to the development of Bulgarian culture; "People's Enlightener 2016" of the Sofia Municipality and Sofia University "Kliment Ohridski" for high achievements and significant social and professional contribution with an enlightening spirit; the Golden Book Award 2023 of the Council of the European Scientific and Cultural Community, etc.

The experience gained as a choreographer, teacher and supervisor over the years gives her the opportunity to state a serious study that finds its place in the scientific-theoretical basis of modern research trends.

The introduction points to the basis of the scientific development and the relevance of the topic of the change in the ideal of beauty over the centuries, which represents an interesting and multi-layered research problem, covering various aspects of culture, social norms and individual perceptions, as well as the choreographer's ideas about beauty in ballet works from the 19th and 20th centuries.

The goal specifies the tasks presented in a theoretical and applied aspect. The stated methodological framework, formulated clearly and precisely, finds expression in the following methods: structural, comparative-analytical, empirical and historical method.

In the first chapter, "Beauty as an aesthetic norm and goal in art from antiquity to the 20th century", information is presented related to the notions of beauty and their modifications over the centuries. Basic concepts of the beauty of the human body and spirit, treated as an aesthetic phenomenon, and how they have changed over the centuries are examined, taking into account historical phenomena and facts.

The author manages to bring out those elements useful for her study that lead to expanding the scope of knowledge about beauty and ugliness, namely that each author seeks his own ideal of beauty, through which he will

In the second chapter - "Dance as a sacred experience and as secular art." The Sacred Dance” Evgeniya Mihaylova examines dance as a sacred experience and as a secular art. The changes in the idea of the moving body in the visual arts, in the musical and stage genres – opera, operetta, musical – are analyzed in depth. The author has placed emphasis on the artist from the modern world, who remains under the strong shaping influence of the ideals bequeathed by Antiquity, where the roots of European civilization lie, and accordingly this gives the appearance of modern civilization. In addition, she dwells in depth on the inspiration of the modern artist in ballet, in which different arts are intertwined: the atmosphere of music, the colors of the visual arts, the dynamics of cinematography, united in a single harmonious whole with ballet dance. A significant contribution to this chapter are the in-depth analysis of the musical and stage works of famous artists and the conclusions drawn in the transformation of beauty.

Chapter Three - „ The ideas of beauty in the ballets of the 19th century century”,

specifies individual reference choreographic examples from the Romantic era and the second half of the twentieth century. such as the ballets: "Giselle", "Swan Lake", "Sleeping Beauty", "The Nutcracker", where the woman is perceived as beautiful, unearthly, unreal. The processes of development of the artistic thought of the director-choreographers in the initial realizations and modern editions preserved to this day are traced. In addition, it focuses on the dramaturgy of the specific work and the scenes of the eternal struggle between good and evil, which is an essential element in building the power of love. Significant conclusions have been made that the choreographic interpretations of ballet works from the 19th century preserved to this day have not only built the appearance of classical ballet, but provide invaluable information about the understanding of beauty from the Romantic era. In addition, these ballet examples contribute to the aesthetic education of society towards the manifestations of beauty.

The fourth chapter, "Ideas of Beauty in 20th Century Ballets", focuses on ballets from the second half of the 20th century, in which the symbol of beauty is not the sublime, unattainable woman, but the man, who is sufficiently down-to-earth, real, and active. The author skillfully analyzes and establishes that in the second half of the 20th century, the man successfully competes with the woman in emotionality, soulfulness, and sublimity. The performers' bodies are devoid of the fragility, weightlessness, and immateriality characteristic of academic ballet. The force of gravity is felt in them and they are firmly planted on the ground. Evgenia specifically examines and gives as an example the leading parts in the ballets "Giselle", "Swan Lake", "Sleeping Beauty", and "The Nutcracker" realized by choreographers who modified not only the art of ballet, turning it into dance theater, but also the idea of beauty in dance. The analyzed modern interpretations of classical ballet works trace the change and prove how the ugly can be exposed on stage and aestheticized in the content of the ballet dance in such a way that it is perceived as beautiful. In conclusion, the doctoral student comes to the conclusion that "...today, artists from different arts grow up with the conviction that they are creating in a world that professes different aesthetic and ethical values than in the past".

II. SUMMARY OF THE RESULTS AND EVALUATION OF THE DOCTORAL STUDENT'S CONTRIBUTIONS

There are real scientific and applied contributions of the dissertation research, which are important for enriching the Bulgarian dance culture. The research successfully achieves its goals not only in the theoretical issues, but also in achieving applied results. I fully accept the presented contributions of the work, which are analytically presented and reliably highlighted.

My assessment of the four reports related to the dissertation work is positive: 1. The notions of beauty in the ballet versions of "Swan Lake" in the 19th and 20th centuries in Europe.

2. An Aesthetic Standard and Purpose in The Creative Processes from Antiquity to The Modern World,,

3. From Petipa's "The sleeping beauty"(19th century) to Mats Eck's "The sleeping beauty"(20th century) and to Matthew Bourn's "The sleeping beauty"(21st century). Change in models for beauty, drama, music, choreography ,,

4. "The notion of beauty - as an aesthetic category and as choreographic images"

The abstract meets the standards and accurately conveys the essence of the dissertation.

The dissertation work under consideration has serious scientific and practical value. It meets the requirements of the ZRASRB and the regulations for its implementation.

III.CONCLUSION

Based on all of the above, I express my positive assessment of the dissertation work “The Choreographer’s Conceptions of Beauty, Realized in Ballet and Dance Works in the 19th and 20th Centuries in Europe”

and I propose to the esteemed scientific jury to award Evgeniya Gencheva Mihaylova the educational and scientific degree “Doctor” in Professional Field 8.3 “Musical and Dance Art”, Doctoral Program “Choreography”.

25.05.2025

Plovdiv

Prepared by:

Prof. Dr. Anton Andonov